

[Filosofický systém]

Výstavba filosofické myšlenkové soustavy ukazuje ve srovnání s jinými soustavami všechny znaky parciálnosti, a filosofie se tak jeví jako podstatně pluralitní disciplína. Nárok na univerzální platnost by si pak určitá (konkrétní) filosofie mohla činit jen ve smyslu prohřešku proti sebekontrolě a sebekritičnosti. Ale tím není povaha filosofie vyčerpána. Ve svých kořenech ztrácí každé filosofické myšlení onu zdánlivou libovůli (a libovolnost) svého „řešení“ – různé „možnosti“ jsou na úrovni kořenů podstatně redukovány, i když zajisté nikoliv až na možnost jedinou. Zejména však musíme věnovat pozornost tomu, že v rámci myšlenkové výstavby filosofického systému partikulárního se objevují momenty mnohem univerzálnější. Dokonce můžeme v některých případech mluvit přímo o něčem podobném „invariantům“, invariantním strukturám např. v geometrii. Filosofický systém nemá být tedy jenom nerozporný, a už vůbec ne uzavřený, nýbrž především má nabýt transparency, tj. schopnost nechat prozářít ony univerzální prvky, které nejsou ve své podstatě závislé na konkrétní formě vyjádření, resp. vůbec konkrétní podobě partikulárního filosofického systému. A tím se dostáváme k poslednímu bodu: filosofické vyjádření má být na prvním místě i vposledu transparentní pro pravdu, má být místem, jímž pravda zvláště intenzivně a mocně prozařuje a proniká do lidského světa vcelku.

PNP, 10. 8. 72 (19.30)